

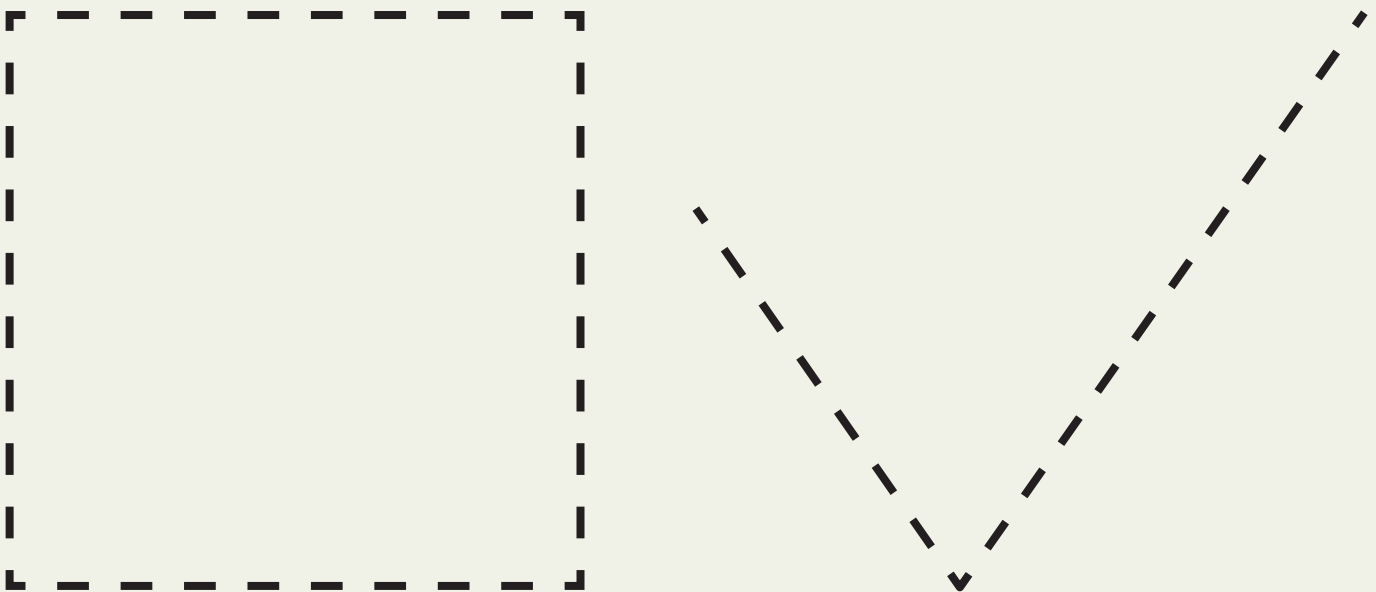
Fair Practice Kodeks til kunst- og kulturlivet i Danmark



Fair Practice Kodeks til kunst- og kulturlivet i Danmark

Kunst og kultur er en uundværlig del af det danske samfund og bidrager til at skabe sammenhængskraft, demokratisk dannelse og økonomisk vækst. Derfor er professionelle arbejdsforhold for kunstnere og kulturskabere¹ et vigtigt fælles anliggende.

*1: Med "kunstnere og kulturskabere" menes alle, der opfylder optagelseskravene i Dansk Kunstnerråds medlemsorganisationer. Medlemsorganisationerne organiserer et bredt spænd af professionelle inden for kunstrådene Billede & Form, Musik, Scenekunst, Ord samt Film & Medier. Herefter benævnes gruppen under ét som "kunstnere".



Hvad er Fair Practice Kodekset?

Dansk Kunstnerråds Fair Practice Kodeks er et værdibåret redskab til at sikre professionelle arbejdsforhold i kunst- og kulturlivet. Det er frivilligt at tilslutte sig kodekset, som henvender sig til alle, der ansætter, samarbejder med eller giver tilskud til kunstnere. F.eks. offentlige og private kulturinstitutioner, statslige myndigheder, kommuner, fonde, fagforeninger, organisationer, virksomheder m.fl.

Ved at tilslutte sig kodekset, forpligter man sig til at følge dets fem kerneværdier:

- Fair betaling
- Bæredygtigt arbejdsliv
- Mangfoldighed
- Gennemsigtighed
- Tillid

Fair Practice Kodekset bygger på et "følg-eller-forklar-princip". Det betyder, at når det i konkrete tilfælde ikke er muligt at følge kodekets værdier, er man forpligtet til at forklare hvorfor.

Hvorfor et Fair Practice Kodeks?

Undersøgelser viser, at kunstnere i Danmark udgør en lavindkomstgruppe, hvor de fleste er freelancere, soloselvstændige eller kombinatorer. Kunstnerne har typisk skiftende arbejds- og opdragsgivere, og deres arbejdsliv er præget af uforudsigelighed, økonomisk usikkerhed og ofte uregulerede arbejdsvilkår.

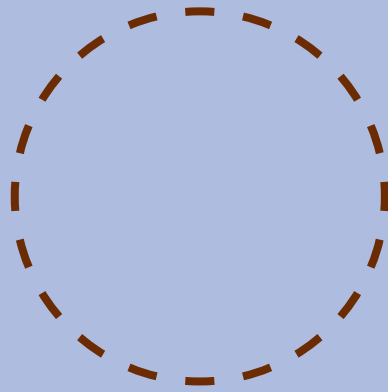
Kodekset træder ikke i stedet for, men supplerer, understøtter og bakker op om eksisterende overenskomster og kollektive aftaler på det prekære arbejdsmarked, kunstnere navigerer i. Det gør det muligt at identificere alle de forhold, der bør tages ansvar for, når der skal indgås fair aftaler om professionelt kunstnerisk arbejde.

Etisk pejlemærke

Ved at tilslutte sig kodekset som arbejds-, opdrags- eller tilskudsgiver, forpligter man sig til at sikre professionelle arbejdsforhold for professionelle kunstnere. Samtidig fungerer Dansk Kunstnerråds Fair

Practice Kodeks som et etisk pejlemærke, der viser publikum og samarbejdspartnere, at ordentlige arbejdsforhold for kunstnere har høj prioritet.

De fem kerneværdier i Fair Practice Kodeks



1: Fair betaling

At arbejde med kerneværdien *Fair betaling* indebærer, at professionelle kunstnere altid skal honoreres rimeligt for det arbejde, de leverer, uanset om de er omfattet af kollektive aftaler eller ej. Aktuelle niveauer for fair betaling fremgår af kollektive overenskomster og vejledende satser, som fastsættes af aktører på de enkelte kunstområder.²

Et bærende princip i *Fair betaling* er, at den værdiskabelse, der er i kunstproduktion, skal fordeles fair. Det betyder også, at kunstnere altid bør få en fair andel af den økonomiske værdi, deres arbejde genererer.

*2: Se bilag s. 14 med vejviser til aktuel information fra Dansk Kunstnerråds medlemsorganisationer om kollektive aftaler og vejledende satser for betaling af kunstnerisk arbejde.

*3: Se bilag s. 15 med vejviser til information om kunstnerisk op-havsret og kunstig intelligens (AI).

Det indebærer:

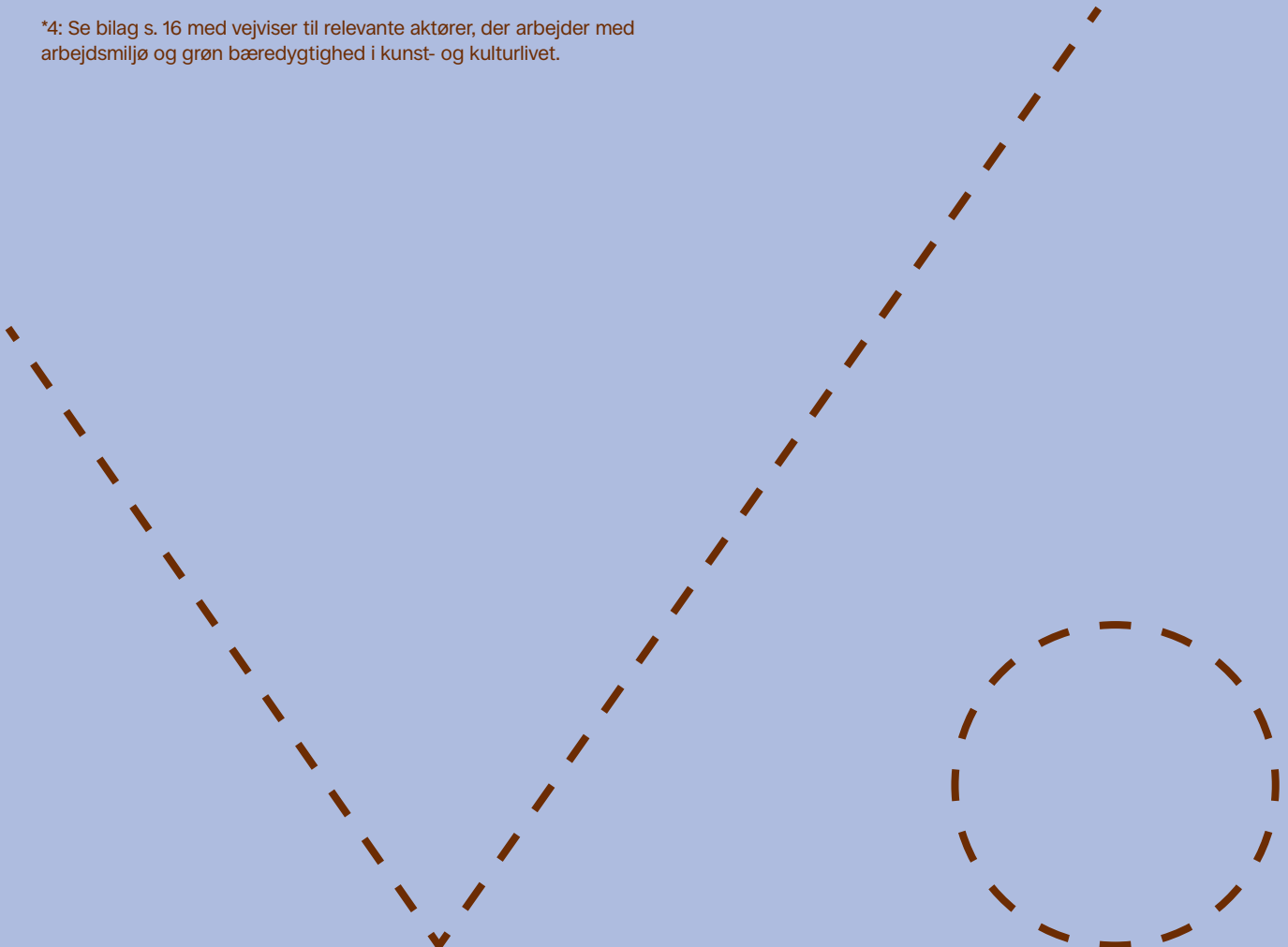
- at overholde kunst- og kulturlivets kollektive overenskomster, vejledende tariffer, minimumssatser og aftaler om ophavsretlige vederlag
- at betale professionelle kunstnere fair og på niveau med eksisterende kollektive aftaler og vejledende tariffer, også når den enkelte kunstner ikke er omfattet af kollektive aftaler
- at udvikle og indgå overenskomster, vejledende tariffer, minimumssatser og aftaler om ophavsretlige vederlag på områder, hvor sådanne kollektive aftaler endnu ikke findes
- at anerkende, at værdiskabende, kunstnerisk arbejde også er f.eks. projektledelse, projektudvikling, deltagelse i talks og paneldebatter, konkurrencer, open calls, pitches m.m., og at aflønne denne type kunstnerisk arbejde, så kunstneren får en fair andel af værdiskabelsen
- at aflønne kunstneres “usynlige” arbejde, f.eks. forberedelsestid, planlægning, mødedeltagelse, installation og nedtagning af værker m.m.
- at honorere kunstneres arbejde som rådgivere og som medlemmer af nævn og udvalg
- at respektere kunstneres ophavsret, også i forhold til brug af kunstig intelligens (AI)³
- at arbejde med underleverandører, der anerkender værdien *Fair betaling*.

2: Bæredygtigt arbejdsliv

At arbejde med værdien *Bæredygtigt arbejdsliv* er at anerkende, at gode arbejdsrelationer og rimelige arbejdsvilkår for kunstnere er i hele den kunstneriske og kulturelle sektors interesse. Det betyder, at man tager medansvar for, at kunstnerne har et velfungerende arbejdsliv både under og imellem de enkelte opgaver, projekter og ansættelser.

Det er også at anerkende, at kerneværdien *Bæredygtigt arbejdsliv* har en grøn dimension, som skal løftes kollektivt. Den grønne omstilling bør være en del af arbejdet i kultursektoren, ligesom det er for resten af samfundet.

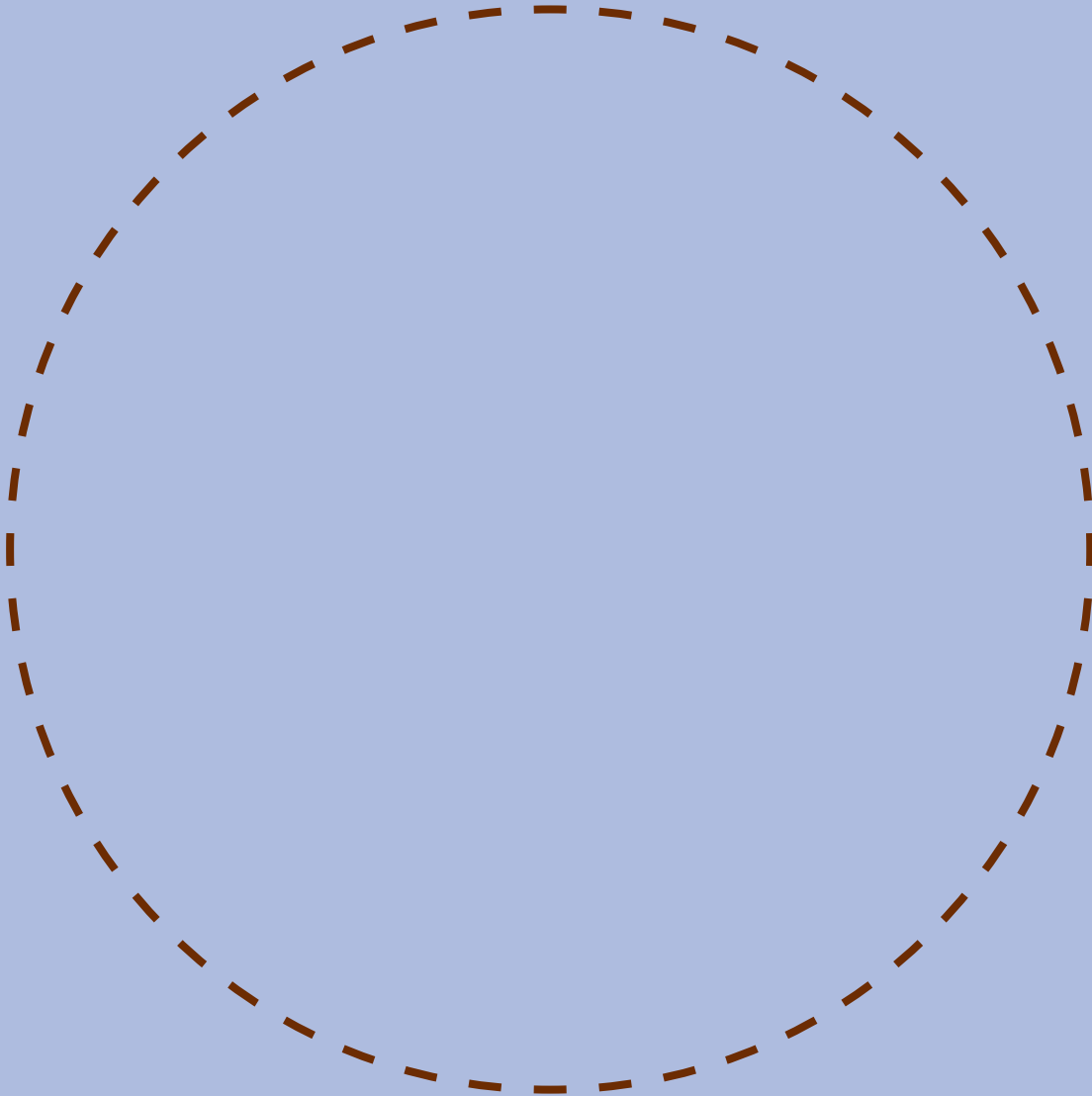
*4: Se bilag s. 16 med vejviser til relevante aktører, der arbejder med arbejdsmiljø og grøn bæredygtighed i kunst- og kulturlivet.



Det indebærer:

- at opdrags- og arbejdsgivere tager ansvar for at forebygge psykisk og fysisk overbelastning
- at opdrags- og arbejdsgivere er opmærksomme på, at godt psykisk arbejdsmiljø er en forudsætning for et bæredygtigt arbejdsliv. Og at arbejdsmiljøindsatser derfor udformes på baggrund af opdateret viden og uddannelse i, hvordan man skaber en åben og inkluderende arbejdspladskultur⁴
- at opdrags- og arbejdsgivere kontinuerligt har fokus på forebyggelse og ansvarlig håndtering af krænkende adfærd, sexismen, racisme og alle former for diskrimination
- at opdrags- og arbejdsgiveres arbejdsmiljøpolitikker også omfatter løst tilknyttede og midlertidigt ansatte kunstnere
- at opdrags- og arbejdsgivere anerkender, at sikring ved barsel og sygdom samt mulighed for at spare op til pension er forudsætninger for et bæredygtigt arbejdsliv
- at honorarets størrelse skal tage højde for, hvis kunstneren ikke er sikret feriepenge og pension for pågældende arbejdsopgave
- at opdrags- og arbejdsgivere samarbejder med kunstnere om at identificere og ændre på opgaver og rutiner i de kunstneriske processer, der kan bidrage til samfundets samlede klimaindsats
- at anerkende, at bæredygtighed i kunstneres- og kulturskaberes arbejdsliv også kan indebære behov for at justere ambitioner/krav om kunstproduktionens mængde, størrelse, tempo og synlighed.

3: Mangfoldighed



At arbejde med kerneværdien *Mangfoldighed* betyder, at man søger at bidrage til et kulturliv, hvor alle kunstnere og kulturskabere har lige adgang til at arbejde, udvikle sig og deltage dér, hvor beslutninger tages.

Lige adgang skal i denne sammenhæng forstås på tværs af parametre som køn, alder, seksualitet, synlige og usynlige funktionsvariationer, samt socioøkonomisk, geografisk, etnisk og religiøs baggrund m.m.

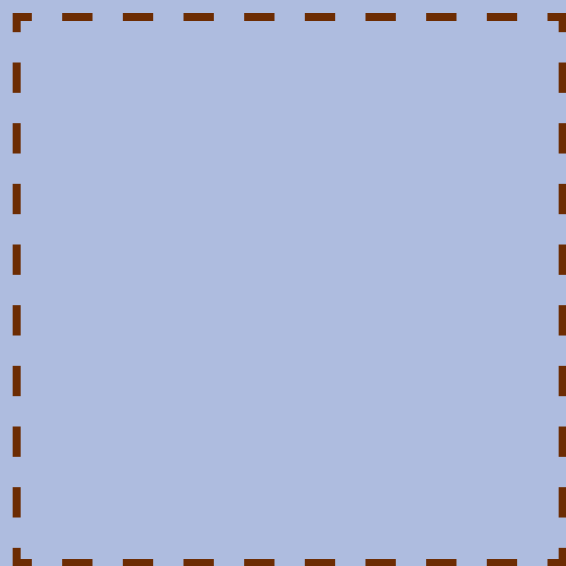
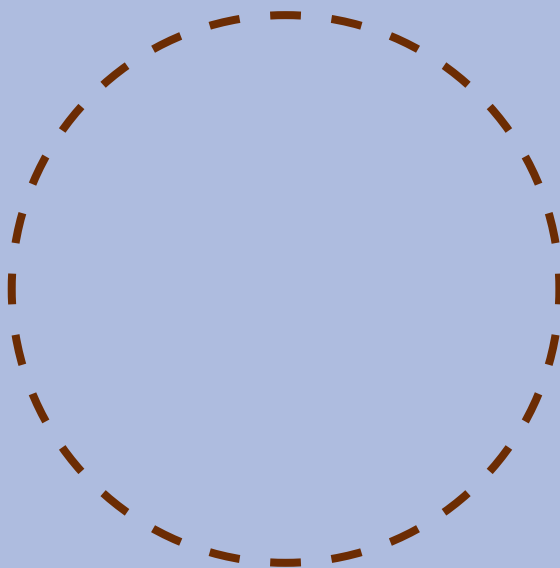
Arbejdet med kerneværdien *Mangfoldighed* handler således om at skabe lige adgang til kulturlivets fysiske uddannelses-, arbejds- og publikumsrum. Og om at være opmærksom på, at *Mangfoldighed* i kunst- og kulturlivet ikke blot handler om synlighed på f.eks. teaterscener, spillesteder og i udstillingsrum, men også om, hvem der har adgang til uddannelser, netværk, midler, distributionskanaler og platforme.

Det indebærer:

- at man aktivt arbejder med *Mangfoldighed* i kulturlivets magt- og beslutningslag, f.eks. i rekruttering til bestyrelser, ledelser, advisory boards, kuratering, udvalg, juryer m.m.
- at man som kulturinstitution, tilskudsgiver e.l. forpligter sig til kontinuerligt og forpligtende at arbejde med rekruttering og tilknytning i forhold til kunstnere og publikum
- at kerneværdien *Mangfoldighed* bør præge alle niveauer af arbejdet i kunst- og kulturinstitutioner, fra rekruttering over programudvikling til overordnede politikker, og at der opstilles klare mål for arbejdet, som løbende evalueres
- at man kontinuerligt arbejder med at udvikle sprog og kompetencer, så alle kan tale om og arbejde med *Mangfoldighed* i kraft af uddannelse og kompetenceløft
- at man kontinuerligt og i dialog med relevante fagfolk bestræber sig på at afdække egne blinde vinkler og kaste lys over, hvor adgangen bør forbedres, så kunst- og kulturlivet kan få gavn af hele den talentmasse, der er til stede i samfundet.

4: Gennem- sigtighed

Det grundlag, kunst- og kulturaktører træffer beslutninger på, kan opleves uigen-
nemskeligt. At arbejde med kerneværdien *Gennemsigtighed* er at anerkende
aktørernes legitime og fælles interesse i åbenhed. Det er også en anerkendelse
af, at den mundtlige aftalekultur, som er udbredt i kunst- og kulturlivet, bør under-
støttes af tydelige, skriftlige aftaler.



Det indebærer:

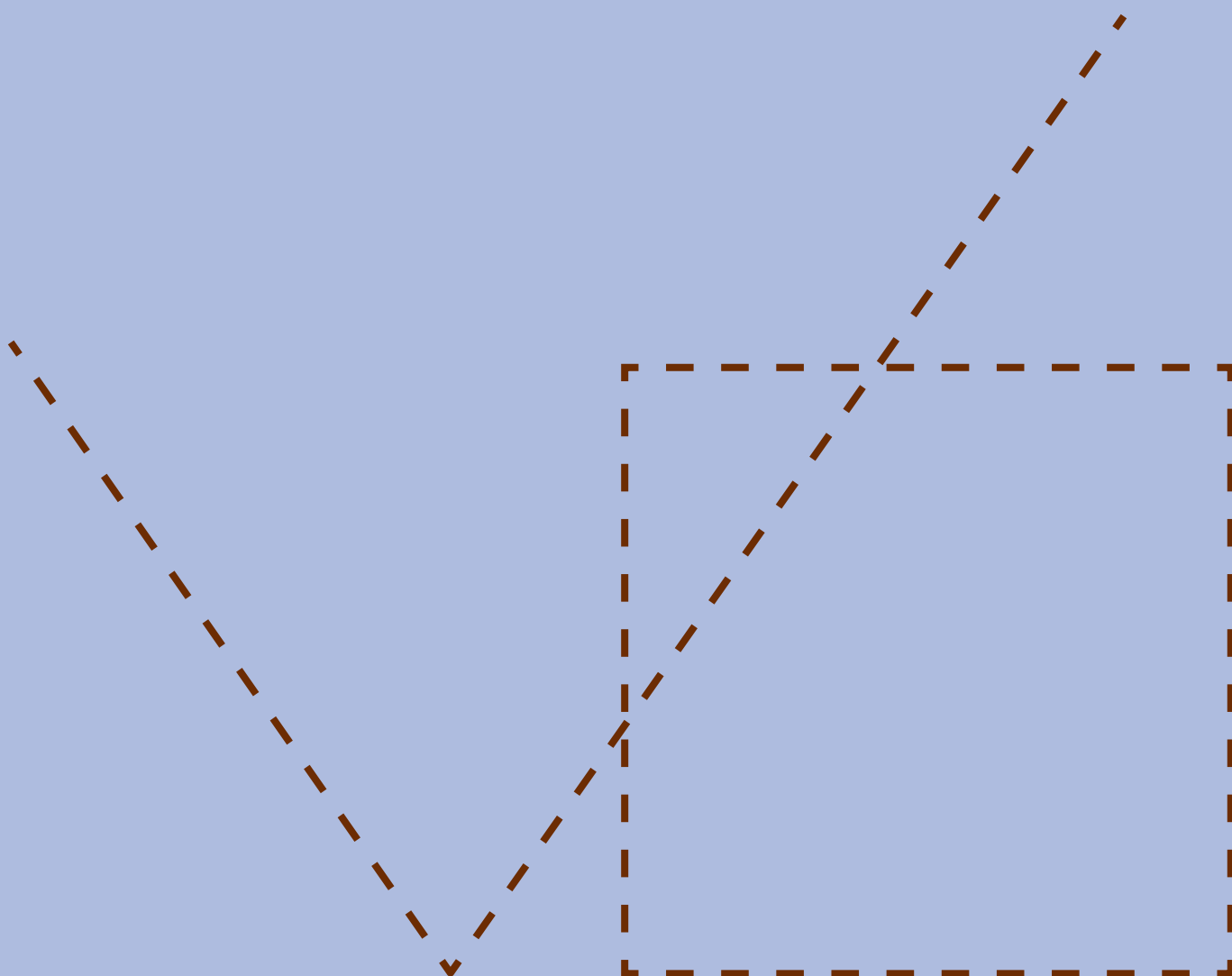
- at aftaler om samarbejder, opgaver, ansættelser og projekter er skriftlige
- at organisationers, institutioners og myndigheders ledelse, herunder budgetter, generelt gøres så gennemsigtige som muligt med gensidig respekt for hinandens interesser
- at der rettes et særligt fokus på åbenhed i processer, der involverer kunstnere, og at valg og fravalg begrundes og kommunikeres til de involverede
- at både kunstnerne og deres opdrags- og arbejdsgivere bestræber sig på at etablere en åben og tydelig samarbejdskultur om f.eks. rollefordeling og ansvarsområder
- at relevant viden og ekspertise deles som bidrag til en fælles udvikling af kunstfeltet
- at samarbejder og projekter evalueres i et rimeligt omfang: Der skal være balance mellem krav om gennemsigtighed og dokumentationskrav i arbejdet med Fair Practice.

5: Tillid

Kultursektoren er et sammensat og varieret felt, kendetegnet af store forskelle blandt aktørerne mht. størrelse, ressourcer og funktion.

Derfor skal det strategiske arbejde med Dansk Kunstnerråds Fair Practice Kodeks altid tilpasses den enkelte aktør og den enkelte proces. Hvis det i konkrete tilfælde ikke er muligt at følge kodeksets værdier, er man forpligtet til at forklare hvorfor, sådan som kodeksets "følg-eller-forklar-princip" angiver.

At arbejde med kerneværdien *Tillid* er at anerkende, at alle aktører grundlæggende har et fælles mål om skabe værker af høj kvalitet, uanset de uenigheder og konflikter, der kan opstå i arbejdet med Fair Practice og i de kunstneriske arbejdsprocesser generelt.



Det indebærer:

- at parterne forsøger at bilægge eventuelle tvister gennem gensidig konsultation og søger lavtærskel-metoder og uafhængig mægling til at afgøre konflikter
- at parterne vil behandle kunstnerisk arbejde, værker og referencer respektfuldt ved at være behørigt opmærksom på ejerskab, kildeanerkendelse og rettighedsbetaling
- at værdien af menneskeskabte værker/kulturelt indhold respekteres, også når kunstneriske samarbejder og projekter involverer brug af kunstig intelligens (AI)
- at man respekterer kunstneres ret til at bestemme, om deres værker/kulturelle indhold må bruges til træning/udvikling af kunstig intelligens eller anvendes i AI-genereret indhold⁵
- at parterne respekterer den fri værkskabelse, den kunstneriske ytringsfrihed og armslængdeprincippet.

*5: Se bilag s. 15 med vejviser til information om kunstnerisk ophavsret og kunstig intelligens (AI) m.m.

Dansk Kunstnerråds Fair Practice Kodeks er resultat af et samarbejde med initiativet Fair Practice Kultur 2025-26.

Kodekset er udarbejdet i dialog med fageksperter og repræsentanter fra Kunstnerrådets 22 medlemsorganisationer, der

organiserer ca. 20.000 kunstnere og kulturskabere på tværs af kunst- og kulturlivet. Kodekset evalueres og ajourføres minimum hvert andet år i dialog med dets brugere for at indarbejde ny viden og erfaringer fra praksis. Kontakt Dansk Kunstnerråd for mere information.

Fair Practice Kodeks til kunst- og kulturlivet i Danmark – bilag

Fair betaling

Kollektive aftaler, overenskomster eller vejledende takster for betaling af kunstnerisk arbejde findes på nogle kunstområder, men langt fra på alle. Derfor kan det være nødvendigt aktivt at søge information hos kunstnernes organisationer om gældende niveauer for fair betaling. Find aktuel information ved at kontakte Dansk Kunstnerråds medlemsorganisationer eller Dansk Kunstnerråds sekretariat, som kan henvise til relevante aktører. ↗ [Dansk Kunstnerråd](#)

Dansk Kunstnerråds medlemsorganisationer

Dansk Kunstnerråds medlemsorganisationer spænder over fem kunstområder: Musik, Scenekunst, Film & Medier, Billede & Form og Ord. I alt organiserer de ca. 20.000 professionelle kunstnere og kulturskabere i Danmark. Medlemsorganisationerne er:

[Billedkunstnernes Forbund](#)
[Dansk Artist Forbund](#)
[Dansk Filmfotograf Forbund](#)
[Dansk Forfatterforening](#)
[Dansk Kapelmesterforening](#)
[Dansk Komponistforening](#)
[Dansk Musiker Forbund](#)
[Dansk Organist og Kantor Samfund](#)
[Dansk Skuespillerforbund](#)
[Danske Bladtegnere](#)
[Danske Dramatikere](#)
[Danske Filminstruktører](#)

[Danske Kunsthåndværkere & Designere](#)
[Danske Scenografer](#)
[Danske Skønlitterære Forfattere](#)
[Film- og TV-Arbejderforeningen](#)
[Foreningen af Danske Sceneinstruktører](#)
[Kunstnernes Fagforening \(KUFA\)](#)
[Kvindelige Kunstneres Samfund](#)
[Tegnerne, Tegnerforbundet af 1919](#)
[Uafhængige Scenekunstnere](#)
[UKK – Organisation for Kunstnere, Kuratorer og Kunstformidlere](#)

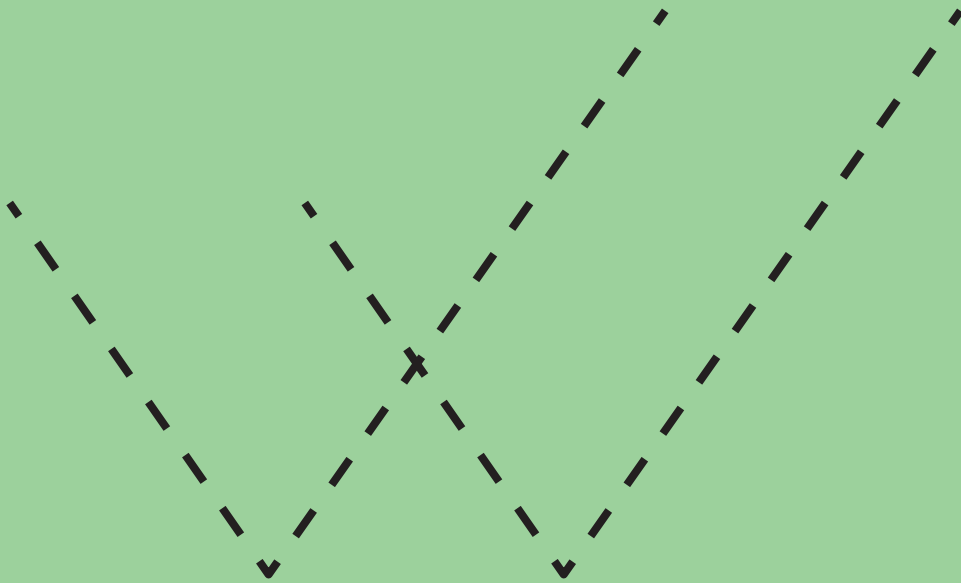
Vidensressourcer

Kunstneres arbejdsvilkår

Fair Practice Kultur er et initiativ, der drives af Dansk Komponistforening og Billedkunstneres Forbund. Fair Practice Kultur arbejder for at skabe en bæredygtig kulturbranche i Danmark gennem systemisk forandring. Det sker med inspiration fra Holland, der har implementeret en velfungerende fair practice model for kulturlivet. Fair Practice Kultur samarbejder med Dansk Kunstnerråd om udvikling af nær-

værende Fair Practice Kodeks. Find viden og inspiration til arbejdet med fair practice på [↗ Fair Practice Kultur](#)

Dansk Kunstnerråds vidensbank indsamler og videreformidler løbende relevante undersøgelser og projekter om kunstneres arbejdsliv og branchevilkår, både herhjemme og i udlandet. Find vidensbanken hos [↗ Dansk Kunstnerråd](#)



Kunstnerisk ophavsret og kunstig intelligens (AI)

10 anbefalinger fra Kulturministeriets ekspertgruppe (2025) om ophavsret og kunstig intelligens. Læs rapporten på [↗ kum.dk](#) eller som [↗ pdf her](#).

RettighedsAlliancen er eksperter i ophavsret og repræsenterer over 100.000 rettighedshavere i Danmark, der skaber

og producerer film, musik, litteratur, billeder, design, journalistik og andet kunstnerisk og kreativt indhold. På [↗ RettighedsAlliancen.dk](#) findes omfattende, opdateret og brugerorienteret viden om fair og lovlig brug af kunstneres ophavsret, også i forbindelse med kunstig intelligens.

Arbejdsmiljø i kunst- og kulturlivet

Mange forskellige initiativer, bureauer og selvstændige kunst- og kulturarbejdere har fokus på at skabe bedre arbejdsmiljø i kunst- og kulturlivet. Nedenstående ressourcer er blot et udpluk – kontakt gerne Dansk Kunstnerråd for videre dialog og info.

Kunst og Kultur i Balance er kunst- og kulturlivets fælles forandringsbevægelse. På projektets webside [↗kkib.org](http://kkib.org) findes et stort katalog af viden, undersøgelser og inspiration til at skabe godt arbejdsmiljø.

Stregen i sandet, film, tv og scenekunstbranchens fælles initiativ for at styrke arbejdskulturen i branchen. På initiativets webside [↗stregenisandet.dk](http://stregenisandet.dk) findes undersøgelser, handleguides og inspiration til indsatser for godt arbejdsmiljø.

Trygt Rum Netværket består af en række organisationer fra musikbranchen med et fælles ønske om at forebygge krænkende adfærd og fremme et hensynsfuldt og professionelt arbejdsmiljø. Netværket vil gøre det lettere for alle at navigere trygt og værdigt i en branche, hvor grænsen mellem det professionelle og private ofte flyder sammen. Gennem viden, rådgivning og konkrete værktøjer skaber Trygt Rum bedre betingelser og øget tryghed i musikbranchen. Mere info her: [↗Trygt Rum](#)

Another Life er en non-profit forening, der gennem researchprojekter og data skaber viden og metoder til brug i arbejdet med repræsentation, mental trivsel og lige adgang i kulturlivet. Mere info her: [↗Another Life](#)

Grøn bæredygtighed i kunst- og kulturlivet

Mange forskellige initiativer, bureauer og selvstændige kunst- og kulturarbejdere har fokus på at skabe grøn bæredygtighed i kunst- og kulturlivet. Nedenstående ressourcer er blot et udpluk – kontakt gerne Dansk Kunstnerråd for videre dialog og info.

Musiklivets Partnerskab for Bæredygtig Udvikling. Arbejder med grøn bæredygtighed, social ansvarlighed og styrkede infrastrukturer i musiklivet. Mere info her: [↗Musiklivets Partnerskab](#)

Bæredygtigt Kulturliv Nu tilbyder bl.a. workshops, klimaberegner og guides til klimahandleplaner. Mere info her: [↗Bæredygtigt Kulturliv NU](#)

Kunsten i klimaarbejdet - Fordringer for forandring. Udgivet af Billedkunstnernes Forbund 2025. Om kunst som medspiller i

konkrete klimaprojekter, i behandlingen af nutidens klimamæssige udfordringer og i udviklingen af fremtidens løsninger. Mere info her: [↗bkf.dk](http://bkf.dk)

Green Craft & Design Guide er en dansk, digital platform om bæredygtighed i kunsthåndværk og design. Projektet er udviklet i samarbejde mellem Danske Kunsthåndværkere & Designere, Kulturens Analyseinstitut og Dansk Design Center. Guiden fungerer som et open source-videns- og inspirationsunivers med artikler, værktøjer og cases. Mere info her: [↗Green Craft & Design Guide](#)

Center for bæredygtighed i kulturlivet. Arbejder med at skabe nationalt overblik over kulturlivets indsatser og tiltag omkring klima og bæredygtighed og styrker vidensdeling på området. Mere info her: [↗Kulturens Analyseinstitut](#)